

Отримано: 20 вересня 2018 р.

Прорецензовано: 5 жовтня 2018 р.

Прийнято до друку: 6 жовтня 2018 р.

e-mail: natnisanoglu@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2018-3(71)-104-107

Нісаноглу Н. Г. Градуальність реалізації феномена «консенсус» у англomовному публіцистичному дискурсі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 3(71), вересень. С. 104–107.

УДК 811.11

Нісаноглу Наталя Георгіївна,
Таврійський державний агротехнологічний університет

ГРАДУАЛЬНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ФЕНОМЕНА «КОНСЕНСУС» У АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Статтю присвячено дослідженню градуальності мовної реалізації феномена «консенсус», що співвідноситься з абсолютним, значним, мінімальним та слабким ступенями досягнення консенсусу в англomовному публіцистичному дискурсі.

Ключові слова: феномен «консенсус», градуальність, ступені мовної актуалізації, абсолютний ступінь, значний ступінь, малий ступінь, слабкий ступінь.

Нісаноглу Наталья Георгиевна,
Таврический государственный агротехнологический университет

ГРАДУАЛЬНОСТЬ РЕАЛИЗАЦИИ ФЕНОМЕНА «КОНСЕНСУС» В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Статья посвящена исследованию градуальности языковой реализации феномена «консенсус», что соотносится с абсолютной, значительной, минимальной и слабой степенями достижения консенсуса в англоязычном публицистическом дискурсе.

Ключевые слова: феномен «консенсус», градуальность, степени языковой актуализации, абсолютная степень, значительная степень, малая степень, слабая степень.

Natalia Nisanoglu
Tavria State Agrotechnological University

GRADUALITY OF REALIZATION OF A PHENOMENON «CONSENSUS» IN ENGLISH-LANGUAGE PUBLICISTIC DISCOURSE

The article is devoted to the investigation of graduality of lingual realization of a phenomenon «consensus» in English-language publicistic discourse. It is underlined the category of graduality is related to characteristics of a level, a degree and quality of linguistic features that are in potential dynamics. The analysis of the factual material has made possible to highlight the peculiarities of the gradual organisation of the phenomenon «consensus». Its relevance to an absolute degree, a considerable degree, an intermediate degree and a slight degree was determined. In the research the degrees of the lingual realization have been defined as its gradual types. According to the above classification, the conventional scale of the quantitative markers was demonstrated. In addition, the poles of no-consensus and absolute consensus were presented. The conclusion was drawn regarding completeness and incompleteness of achievement of consensus that is correlated to «complete consensus» and «partial consensus» as new terms.

Key words: phenomenon «consensus», graduality, degrees of lingual actualization, absolute degree, considerable degree, intermediate degree, slight degree.

Визначення семантичних характеристик феномена «консенсус» передбачає в нашій роботі виявлення ступенів його мовної реалізації. Метою статті є розкриття особливостей градуальної (градаційної) впорядкованості мовної актуалізації феномена «консенсус» у англomовному публіцистичному дискурсі. Актуальність статті обумовлено зацікавленістю лінгвістів до проблем комунікативної взаємодії, що припускає як взаєморозуміння, однастайність, так і протиріччя, зіткнення; а також недостатньою дослідженістю мовних аспектів феномена «консенсус».

Поняття градації (градуальності) в науці розглядалося дослідниками з різних точок зору, і, безумовно, є пов'язаним із поняттями членованості та взаємовкладеності. Так, О. Л. Гармаш зазначає, що в спектрі когнітивних характеристик членованості являє собою «кластерну репрезентацію інформаційних складових», а взаємовкладеність є когнітивним параметром, «що стосується всіх складових інформаційного простору світу і реалізується на кожному з витків його репрезентації завдяки дії ментальних механізмів категоризації та концептуалізації» [2, с. 61]. У цьому зв'язку слід зазначити, що градації з її організованістю форм підпорядковано устрій живого світу. Ідеї градації життя відображено ще в трактатах Аристотеля, який стверджував, що «природа переходить так поступово від предметів бездушних до тварин, що в цій безперервності залишаються непомітними і межі» [2, с. 301] (тут і далі переклад Н.Г. Нісаноглу).

Вчений-біолог Ж.-Б. Ламарк обґрунтував принцип градації, що полягає в ієрархічному розподілі представників тваринного світу. Градацією, «перед якою не можна не схилитися» [4, с. 18], дослідник називає «справжні сходи в сенсі безперервно зростаючого ускладнення організації» [4, с. 260]. Таким чином, градація в природі зумовлює «мовне вираження відмінностей у ступені властивості предмета мовлення» [8, с. 37].

Проблему градації також було висвітлено в роботах лінгвістів. Зокрема, Е. Сепір, виділяючи лінгвістичне градування, вважає, що «мовні форми ... ніколи не висловлюють просто статичні, емоційно нейтральні поняття» [6, с. 71]. І. І. Туранський трактує категорію градуальності як складову мовної категорії інтенсивності, «в основі якої лежить поняття градації кількості в широкому розумінні цього слова» [8, с. 7]. С.М. Колеснікова визначає її як сукупність «різномірних засобів зі

значенням змінюваної або вимірюваної ознаки» [3, с. 48]. Наведені вище тези дозволяють зробити висновок, що категорія градуальності пов'язана з виявленням у площині мовних явищ параметрів їх рівня, якості, ступеня, що знаходяться в потенційній динаміці.

У нашій роботі ми використовуємо елементарні поняття *градуальності* й аналізуємо субстантивні словосполучення як найбільш показові синтаксичні засоби, що актуалізують ступені реалізації феномена «консенсусу» в англomовному публіцистичному дискурсі. Вони містять іменник *consensus* як стрижневий компонент, а прикметники, числівники й неозначені займенники – як залежні. Аналіз матеріалу дозволяє умовно виокремити градуальні типи, що співвідносяться з **абсолютним, значним, мінімальним** та **слабким** ступенями досягнення консенсусу.

Наведемо фрагменти дискурсу з субстантивними словосполученнями, що містять уточнюючу характеристику феномена «консенсусу» як максимально досягнутого явища. Подані словосполучення ми співвідносимо з типом **абсолютного ступеня** з урахуванням умовності цього терміна:

Because accession to the group traditionally requires full consensus, Georgia, as a member, was in a position to block Russia's membership bid [20].

Ultimate consensus on increased sanctions against Moscow could prove elusive, given many European countries' trading ties with Russia and the region's fragile economy [12].

«There's complete consensus on the fact that all health care workers should be immunized,» said Dr. Allison McGeer, director of infection control at Mount Sinai Hospital and a leading international expert on the issue [23].

We need a true consensus on how to move forward, and wishing all the political power to one side would not bring the electoral peace we need to build a better future in Montgomery County [24].

According to protester Ruth Fowler, the statement was written collaboratively by several hundred protesters and was approved with 100% consensus during Wednesday's general assembly meeting [14].

У перших чотирьох прикладах лексична одиниця *consensus* представлена в субстантивних словосполученнях з прикметниками *full, ultimate, complete* і *true* як маркерами повного досягнення консенсусу. В останньому прикладі автором використовується метод квантитативного методу для виявлення процентної частки його досягнення, вираженої словосполученням *100% consensus*, що є показником абсолютного ступеня досягнення консенсусу.

Поряд із випадками, які ілюструють абсолютний ступінь досягнення консенсусу, субстантивні словосполучення можуть співвідноситись з типом **значного ступеня**:

They can ensure that any legislation includes sentencing reform, on which there is such strong consensus [26].

A chastened Conservative minority government must achieve substantial consensus in the debate on how we shape Britain's future relationship with the EU and our new place in the world [22].

Now, this flies in the face of the prevailing consensus that «Mad Men» and, in particular Hamm's Don Draper, spent much of its just-completed sixth season spinning its wheels, covering familiar ground (Don's behaving badly? You don't say!) and generally not quite measuring up to the show's standard of greatness [10].

«I think we're reaching an appropriate consensus between our schools, veterans' service organizations and government agencies,» Gunderson said [11].

У наведених прикладах прикметниками *strong* і *substantial* підкреслюється міцність, *prevailing* – значне переважання досягнення консенсусу, *appropriate* – відповідність результату комунікації з «консенсусною моделлю».

Наступний приклад містить субстантивне словосполучення, в якому значний ступінь досягнення консенсусу реалізується числівником:

He said it also was unclear whether protesters would accept it, noting that any decision at Occupy requires a 90% consensus [13].

Як видно з прикладу, в субстантивному словосполученні *90% consensus* числівником в якості залежного компонента виявляється певний ступінь феномена «консенсусу», що вказує на неповноту його досягнення.

Поряд із типами, що співвідносяться з абсолютним і значним ступенями досягнення консенсусу, в рамках субстантивних словосполучень ми виокремлюємо тип, який реалізує **малий ступінь**:

Meanwhile, little consensus existed about which surrogates were best suited to deliver the administration's message [25].

Immediately following the announcement, small business groups, advocates and owners began weighing in on the decision – and there's very little consensus among them [21].

The director-general elect of the Food and Agriculture Organisation, the UN agency that deals with world hunger, on Monday pledged to work for a minimum consensus to avoid paralysis of the organization [16].

У проаналізованих прикладах прикметниками *little* і *minimum* підкреслюється досягнення консенсусу лише малою мірою як результату комунікативної взаємодії. В другому прикладі в якості модально-експресивного засобу виступає інтенсифікатор-емфазайзер *very*.

Малий ступінь досягнення консенсусу також може бути виражений неозначеними займенниками, які містять сему невизначеної кількості:

I think if you talked – I will not speak for members of the Opposition – but I think if you talked to them you will find that I have tried to work real hard to find the ability to work together and to come to some consensus and to make sure that we work well together [19].

У наведеному вище реченні є представленим словосполучення з займенником *some*, що виражає досягнення консенсусу як частини цілого (консенсусу). За допомогою дієслівної конструкції *to work real hard to find the ability to work together* автор підкреслює значущість процесу спільних дій, що неминуче призводить до консенсусу як підсумку комунікації.

У ході дослідження було виявлено метафоричні субстантивні словосполучення, які засновано на асоціаціях і реалізують, на наш погляд, слабкий ступінь консенсусу в рамках малого ступеня. Оскільки метафора – це «міст, який ми перекидаємо між вкрай незвичайним і дуже знайомим» [9, с. 99], що припускає переосмислення денотативного значення, зазначені сполучення кваліфікуються в нашій статті як метафоричні.

Слід зазначити, що в публіцистичному дискурсі в руслі когнітивних досліджень метафора «є механізмом переконцептуалізації стереотипного бачення явищ і подій ...» [7, с. 175]. Цим пояснюється актуалізація метафоричного уявлення феномена «консенсус», що ґрунтується на паралелях. Використання метафори передбачає перш за все «набуття нової категорії та нового смислу», що обумовлює «додаток словникових тлумачень продуктивними моделями» [5, с. 176] і, безсумнівно, збагачує публіцистичний текст.

Наведені нижче приклади ілюструють метафоричні субстантивні словосполучення, що на основі реалізують образності слабкий ступінь досягнення консенсусу:

After the cold war, a loose consensus grew in western capitals around the idea of humanitarian intervention [18].

But with those crucial caveats, this is an argument that is going to shake up the gloomy consensus that has gathered around development and aid [17].

To truly turn the heat up on low-end employers, you would have to do away with the current miserable consensus on welfare, bin a good deal of the ideas about benefits and «conditionality» shared by most politicians, and thereby increase the bargaining power of people at the bottom [15].

Так, у словосполученні *loose consensus*, побудованому на метафорі, можна простежити паралель між фізичними властивостями й феноменом «консенсус», що відзеркалює неясність досягнення й створює негативну оцінність. У прикладах із словосполученнями *gloomy consensus* і *miserable consensus*, що являють собою аналогію між характеристикою емоційного стану людини й феноменом «консенсус», спостерігається перетворення лексичного значення, визначаючи паралель з несприятливим внутрішнім станом людини. В цілому в наведених прикладах відображено консенсус як незначну величину, з гіпотетичним превалюванням протиріч, конфронтації, незгоди.

Аналіз емпіричного матеріалу показав, що феномен «консенсус» в дискурсі може проявляти певні ступені реалізації. Це дозволяє стверджувати, що в аспекті дослідження градуальності кожний із ступенів феномена «консенсус» співвідноситься з певним показником як маркером квантитативності на запропонованій нами умовній шкалі. При цьому необхідно також враховувати існування суміжних (маргінальних) індикаторів, що іноді мають суперечливі моменти.

Отже, за допомогою умовної шкали можна подати ступені реалізації феномена «консенсусу», де синя точка – полюс відсутності консенсусу (не-консенсусу), червона – полюс досягнення абсолютного консенсусу; зона *A* – малий ступінь досягнення, зона *a* – слабкий ступінь, зона *B* – значний ступінь. Умовність меж локалізації вищезазначених зон відображено у виділенні їх пунктиром:

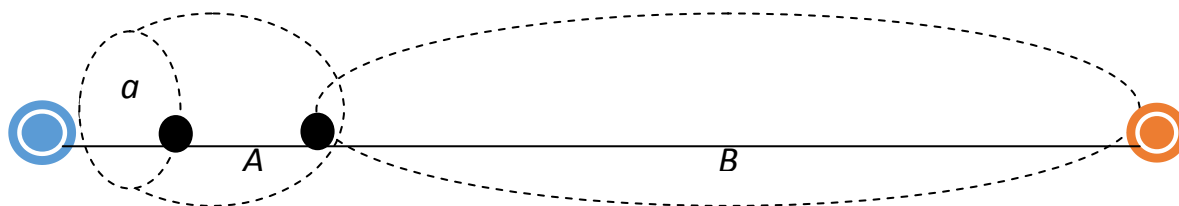

Рис. 1. Ступені реалізації феномена «консенсус»

На основі проведеного дослідження можна зробити висновки про те, що абсолютний, значний, мінімальний та слабкий ступені мовної актуалізації феномена «консенсус», які диференціюють повноту/неповноту досягнення консенсусу, є градуальними типами згідно з поняттям градуальності. Отже, відповідно до градуальних типів, консенсус кваліфікується як *повний* і *парціальний*. Одним із перспективних напрямків наших подальших розвідок є вивчення градуальності реалізації діалектично пов'язаного феномена «розбіжність» в англомовному публіцистичному дискурсі.

Література:

1. Аристотель. История животных ; [пер. с древнегреч. В. П. Карпова ; под ред. и с примеч. Б. А. Старостина]. М. : Рос. гос. гуманитар. ун-т, 1996. – 528 с.
2. Гармаш О. Л. Англомовні морфологізовані метаконцепти в процесах концептуальної деривації (на матеріалі мовних інновацій кінця ХХ – початку ХХІ ст.): Дис. на здобуття ступеня док. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя, ЗНУ, 2017. 525 с.
3. Колесникова С.М. Функциональная грамматика : предикативность, градуальность, оценочность : уч. пособие. М. : МПГУ, 2016. 288 с.
4. Ламарк Ж.-Б. Избранные произведения : в 2 т. М. : Изд-во Академии наук СССР, 1955–1959. Т. 1. 1955. 968 с.
5. Падучева Е. В. Динамические модели в семантике лексики. М. : Языки славянской культуры, 2004. 608 с. (Studia philologica).
6. Сепир Э. Градуирование. *Новое в зарубежной лингвистике : Лингвистическая прагматика*. М. : Прогресс, 1985. Вып. 26. С. 43–78.
7. Темнова Е. В. Функционально-прагматическая роль метафоры в публицистическом дискурсе (на материале английского языка) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. М., 2004. 212 с.
8. Туранский И. И. Семантическая категория интенсивности в английском языке : монография. М. : Высш. школа, 1990. 173 с.
9. Geary J. I is an Other : The Secret Life of Metaphor and How It Shapes the Way We See the World. Pymble : HarperCollins e-books, 2011. 562 p.

Джерела ілюстративного матеріалу:

10. Los Angeles Times, August 8, 2013.
11. Los Angeles Times, July 16, 2012.
12. Los Angeles Times, July 22, 2014.
13. Los Angeles Times, November 23, 2011.
14. Los Angeles Times, November 25, 2011.
15. The Guardian, June 25, 2012.
16. The Guardian, June 27, 2011.
17. The Guardian, March 30, 2011.

18. The Guardian, March 30, 2014.
19. The Hamilton Spectator, May 17, 2011.
20. The New York Times, November 10, 2011.
21. The Washington Post, June 28, 2012.
22. The Times, June 16, 2017.
23. The Toronto Star, July 19, 2014.
24. The Washington Post, July 23, 2018.
25. The Washington Post, June 23, 2018.
26. The Washington Post, May 21, 2018.